

Name: Katarzyna Person
Course title: Jewish responses to antisemitism in Poland
Student group: Secondary school teachers
Assessment: Essay on a pre-agreed topic

Course aim and description:

The aim of the course is to analyse the relationship between Poles and Jews, focusing in particular on 20 century antisemitism, and the impact which those experiences had on both communities.

This course will start with an overview of relations between Jews and Poles in Poland before 1939 and will then move on to focus on antisemitism during World War II and its aftermath. During each session students will discuss case studies and individual stories and experiences through which they will learn about different aspects of antisemitism faced by Polish Jews and their reactions to it. The course will thus rely heavily on Polish and Jewish first-person narratives: excerpts of diaries, memoirs and interviews, which in each session will supplement required reading.

Course outcomes:

After completing the course students will be familiar with key historical facts relating to the antisemitism in Poland and the reactions of the Jewish communities.

Topics (by session)

1. What is antisemitism?

Reading:

2. Antisemitism in Poland

Reading:

Ryszka F., Jasińska-Kania A., *Antysemityzm polski. Szkic do opisu i diagnozy*. W: *Bliscy i dalecy. Studia nad postawami wobec innych narodów, ras i grup etnicznych*, (red.) A. Jasińska-Kania, t. 2. IS UW, Warszawa 1992, 167-199.
Kula M., *Uparta sprawa. Żydowska? Polska? Ludzka?*. Universitas, Kraków 2004.

3. Jews in Poland prior to the 19th century

Reading:

B. Geremek, *Żydzi w społeczeństwie chrześcijańskim – od segregacji do ekskluzji* [w:] tegoż, „O średniowieczu”, Warszawa 2012, s. 238–287
Z. Guldon, J. Wijaczka, *Procesy o mordy rytualne w Polsce w XVI–XVIII wieku*, Kielce 1995
G. D. Hundert, *Żydzi w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVIII wieku. Genealogia nowoczesności*, Warszawa 2007 (fragments)
Y. Petrovsky-Shtern, *Sztetl. Rozkwit i upadek żydowskich miasteczek na Kresach Wschodnich*, Kraków 2014 (fragments)

4. Jews in Poland in the 19th century

Reading:

A. Polonsky, *Dzieje Żydów w Polsce i Rosji*, Warszawa 2014 (fragmenty)
A. Cała, *Asymilacja Żydów w Królestwie Polskim (1864–1897). Postawy, konflikty, stereotypy*, Warszawa 1989
H. Datner, *Ta i tamta strona. Żydowska inteligencja Warszawy drugiej połowy XIX wieku*, Warszawa 2007
Ortodoksja, emancypacja, asymilacja. Studia z dziejów ludności żydowskiej na ziemiach polskich w okresie rozbiorów, red. K. Zieliński i M. Adamczyk-Garbowska, Lublin 2003

5. Jews in interwar Poland- overview

Reading:

A. Polonsky, *Dzieje Żydów w Polsce i Rosji*, Warszawa 2014 (fragmenty)
E. Mendelsohn, *Żydzi Europy Środkowo-Wschodniej w okresie międzywojennym*, Warszawa 1992
R. Modras, *Kościół katolicki i antysemityzm w Polsce w latach 1933–1939*, Kraków 2004
Dmowski R., *Separatyzm Żydów i jego źródła*. Ostoja, Krzeszowice 2005, s. 7-25.

6. Internment Camp at Jabłonna

Reading:

A. Ciolkosz, in: *Dzielnica Żydowska obozu w Jabłonie, Zeszyty historyczne*, 20 (1971), 178–99

7. The anatomy of a pogrom- Brześć 1937

Reading:

Wojciech Śleszyński: *Zajścia antyżydowskie w Brześciu nad Bugiem 13 V 1937 roku*
Białystok: Prymat, 2004, (documents from appendix will be discussed)
Jerzy Tomaszewski,

8. Jewish students at Polish universities

Reading:

M. Natkowska, *Numerus clausus, getto ławkowe, numerus nullus, „paragraf aryjski”*.
Antysemityzm na Uniwersytecie Warszawskim 1931–1939, Warszawa 1999
Ostatnie pokolenie. Autobiografie polskiej młodzieży żydowskiej okresu międzywojennego ze zbiorów YIVO Institute for Jewish Research w Nowym Jorku, oprac. i wstęp A. Cała, Warszawa 2003

9. Jews and Poles during the Holocaust – overview

Reading:

D. Dwork, R.J. van Pelt, *Auschwitz. Historia miasta i obozu*, Warszawa 2011
Ch.R. Browning (współpraca J. Matthäus), *Geneza „ostatecznego rozwiązania”. Ewolucja nazistowskiej polityki wobec Żydów. Wrzesień 1939–marzec 1942*, Kraków 2012

10. Jews and Poles in the September campaign and the first months of the war.

Reading:

T. Szarota, *U progu Zagłady. Zajścia antyżydowskie i pogromy w okupowanej Europie. Warszawa, Paryż, Amsterdam, Antwerpia, Kowno, Warszawa 2000*

11. „Poor Poles look at the Ghetto”

Reading:

E. Ringelblum, *Stosunki polsko-żydowskie w czasie drugiej wojny światowej. Uwagi i spostrzeżenia, Warszawa 1988*

12. Outside the ghetto- hiding in the city, on the „aryan side”

Reading:

M. Cobel-Tokarska, *Bezludna wyspa, nora, grób. Wojenne kryjówki Żydów w okupowanej Polsce, Warszawa 2012*

13. Hiding in the countryside

Reading:

Zarys krajobrazu. Wieś polska wobec zagłady Żydów 1942–1945, red. B. Engelking, J. Grabowski, Warszawa 2011

B. Engelking, *„Jest taki piękny słoneczny dzień...”. Losy Żydów szukających ratunku na wsi polskiej 1942–1945, Warszawa 2011*

14. „Blue police” during Aktion Reinhardt

Reading:

J. Grabowski, *JUDENJAGD. Polowanie na Żydów 1942–1945. Studium dziejów pewnego powiatu, Warszawa 2011*

Ch. R. Browning, *Zwykli ludzie. 101. Policyjny Batalion Rezerwy i „ostateczne rozwiązanie” w Polsce, Warszawa 2000*

15. Jedwabne

Reading:

A. Żbikowski, *U genezy Jedwabnego. Żydzi na Kresach Północno-Wschodnich II Rzeczypospolitej. Wrzesień 1939–lipiec 1941, Warszawa 2006*

J.T. Gross, *Sąsiedzi. Historia zagłady żydowskiego miasteczka, Sejny 2000*

Wokół Jedwabnego, t. 1–2, red. P. Machcewicz i K. Persak, Warszawa 2002- chosen testimonies

16. Jews in the Warsaw Ghetto Uprising and the 1944 Warsaw Uprising

Reading:

A. Grupańska, *Ciągle po kole. Rozmowy z żołnierzami getta warszawskiego*, wyd. 2 zmienione, Warszawa 2013
B. Engelking, D. Libionka, *Żydzi w powstańczej Warszawie*, Warszawa 2009

17. Aid givers during and after the war

Reading:

T. Prekerowa, *Konspiracyjna Rada Pomocy Żydom w Warszawie 1942–1945*, Warszawa 1982
J. Leociak, *Ratowanie. Opowieści Polaków i Żydów*, Kraków 2010

18. Antisemitic violence in postwar Poland

Reading:

A. Cała, *Ochrona bezpieczeństwa fizycznego Żydów w Polsce powojennej. Komisje specjalne przy Centralnym Komitecie Żydów w Polsce*, Warszawa 2014
Następstwa zagłady Żydów. Polska 1944–2010, red. F. Tych i M. Adamczyk-Garbowska, Warszawa 2011
A. Grabski, G. Berendt, *Między emigracją a trwaniem. Syjoniści i komuniści żydowscy w Polsce po Holocauście*, Warszawa 2003
K. Kersten, *Polacy, Żydzi, komunizm: anatomia półprawd 1939–1968*, Warszawa 1992 (fragments)

19. Kielce pogrom

Reading:

J.T. Gross, *Strach. Antysemityzm w Polsce tuż po wojnie. Historia zapaści moralnej*, Kraków 2008

20. Displaced Persons Camps – antisemitism outside Poland

Reading:

K. Person. *Dipisi. Żydzi z Polski w obozach DP w okupowanych Niemczech*, Warszawa 2017.

21. 1968

Reading:

Spoleczność żydowska w PRL przed kampanią antysemicką lat 1967–1968 i po niej, red. G. Berendt, Warszawa 2009
P. Osęka, *Syjoniści, inspiratorzy, wichrzyciele. Obraz wroga w propagandzie marca 1968*, Warszawa 1999

22. Antisemitism without Jews

Reading:

Datner H., Melchior M., *Żydzi we współczesnej Polsce. W: Mniejszości narodowe w Polsce*, (red.) Z. Kurcz. Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Acta Universitatis Wratislaviensis no 1940, Wrocław 1997, s. 63-81.

Krzemiński I. (red.), Antysemityzm w Polsce i na Ukrainie. Raport z badań. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2004.

J.Y. Potel, *Koniec niewinności. Polska wobec swojej żydowskiej przeszłości*, Kraków 2010